

Vispārējās vidējās izglītības iestāžu skolēnu zinātniski pētnieciskās darbības nolikums

Skolēnu zinātniski pētniecisko darbību Latvijas Republikā īsteno atbilstoši vispārējās vidējās izglītības iestāžu skolēnu interešu izglītības prasībām. Vispārējās vidējās izglītības iestāžu skolēnu zinātnisko darbību raksturo patstāvīga zinātniska rakstura pētījuma izpilde dažādās zinātņu jomās, un šo darbību vada konkrētās zinātnes nozares speciālisti (zinātnieki, pedagogi, inženieri u.c.). Pētījumus veic, izmantojot par bāzi to izglītības iestādi, augstskolu, zinātniskās pētniecības iestādi vai tautsaimniecības uzņēmumu, kurā strādā vai ar kuru sadarbojas skolēna zinātniskās pētniecības darba vadītājs.

I. Skolēnu zinātniski pētnieciskās darbības mērķi un uzdevumi

1. Skolēnu zinātniski pētnieciskās darbības mērķi ir:
  - 1.1. sekmēt skolēnu zinātniskā pasaules uzskata un darbības attīstību;
  - 1.2. ievirzīt skolēnus akadēmiskajām studijām augstskolā un darbībai zinātnē;
  - 1.3. veicināt skolēnu profesijas izvēli.
2. Skolēnu zinātniski pētnieciskās darbības galvenie uzdevumi ir:
  - 2.1. iepazīties ar mūsdienu zinātniskās pētniecības darba būtību, organizāciju un metodēm;
  - 2.2. veidot prasmes darbā ar zinātnisko literatūru un aparatūru;
  - 2.3. apgūt prasmi apstrādāt pētījuma gaitā iegūtos datus un analizēt rezultātus;
  - 2.4. apgūt prasmi noformēt zinātniski pētnieciskā darba rezultātus;
  - 2.5. apgūt prasmi uzstāties zinātniskajās konferencēs;
  - 2.6. veidot nepieciešamās prasmes un attieksmes zinātniskajai sadarbībai izglītības iestādes, valsts un starptautiskajā mērogā.

II. Skolēnu zinātniski pētnieciskās darbības organizācija sekcijās

3. Skolēnu zinātniski pētnieciskā darbību organizē sekcijās atbilstoši zinātnes nozarēm un skolas izglītības programmā ietvertajiem mācību priekšmetiem.

4. Organizējot skolēnu zinātniski pētniecisko darbību skolā, sekciju skaits nav ierobežots, un to nosaka konkrēto zinātniski pētniecisko darbu vadītāji un viņu intereses un iespējas. Sekciju skaits ir noteikts tikai attiecībā uz valsts līmeni.

5. Valsts līmenī skolēnu zinātniskajā konferencē darbojas šādas sekcijas:

5.1. humanitāro zinātņu sekcijas:

latviešu valodniecība;

latviešu literatūras zinātne un vēsture;

cittautu valodniecība (angļu, franču, krievu, vācu) un ārzemju literatūras zinātne un vēsture;

mākslas zinātne (glezniecība, tēlniecība, arhitektūra, dizains, etnogrāfija);

kulturoloģija;

psiholoģija;

pedagoģija;

5.2. sociālo zinātņu sekcijas:

socioloģija;

ekonomika;

politoloģija;

vēsture (arī kultūrvēsturiskais mantojums);

filozofija;

tieslietas;

5.3. dabaszinātņu sekcijas:

matemātika;

fizika;

ķīmija;

bioloģija;

zemes zinātne (arī ekonomiskā ģeogrāfija);

informātika;

astronomija;

veselības zinātne.

III. Skolēnu zinātniski pētnieciskās darbības organizācija līmeņos

6. Skolēnu zinātniski pētniecisko darbību organizē izglītības iestādes, rajona un valsts līmenī:

6.1. izglītības iestādes līmenī:

6.1.1. organizē programmas vadītājs (mācību priekšmetu skolotāji vai uzaicināti speciālisti) kā interešu izglītības programmu;

6.1.2. programmas vadītājs nodrošina skolēnus ar pētniecības darbu tēmām, zinātniskajiem vadītājiem, nepieciešamajiem līdzekļiem (finanšu līdzekļi, telpas, literatūru, aparatūru u.c.);

6.1.3. programmas vadītājs organizē izglītības iestādes zinātnisko konferenci;

6.1.4. programmas vadītājs iesniedz izvirzītos skolēnu zinātniski pētnieciskos darbus rajona (valsts nozīmes pilsētas) izglītības pārvaldē.

6.2. rajona līmenī (veido republikas rajoni, valsts nozīmes pilsētas, Rīgas pilsētas rajoni un priekšpilsētas):

6.2.1. organizē izglītības pārvalde, kas ieceļ rajona skolēnu zinātniski pētnieciskās darbības organizatoru (turpmāk tekstā – organizators);

6.2.2. skolēnu zinātniski pētnieciskās darbības organizators nodrošina metodisko, finansiālo un citu palīdzību rajona skolēnu zinātniski pētnieciskās darbības īstenošanā;

6.2.3. organizē rajona skolēnu zinātnisko konferenci;

6.2.4. izvirza un iesniedz rajona skolēnu zinātniski pētnieciskos darbus dalībai valsts līmenī.

6.3. valsts līmenī:

6.3.1. organizē Izglītības un zinātnes ministrijas Valsts jaunatnes iniciatīvu centrs (turpmāk tekstā – centrs) sadarbībā ar Latvijas Universitāti, Latvijas Kultūras akadēmiju un Latvijas Mākslas akadēmiju;

6.3.2. centrs sniedz metodisku palīdzību skolēnu zinātniskās darbības īstenošanā;

6.3.3. organizē valsts mēroga skolēnu zinātnisko konferenci (tālāk tekstā – konference);

6.3.4. nodrošina valsts delegācijas līdzdalību Baltijas valstu un citās starptautiskajās skolēnu zinātniskajās konferencēs, semināros, vasaras skolās.

IV. Latvijas skolēnu zinātniskās konferences organizēšana un norise

7. Lai attīstītu skolēnu intereses un spējas pētīt Latvijas dabas un sociālo vidi, nodrošinātu radošas tikšanās ar citiem skolēniem - pētniekiem katru gadu aprīlī organizē Latvijas skolēnu zinātnisko konferenci.

8. Konference notiek Latvijas Universitātē, Latvijas Kultūras akadēmijā, Latvijas Mākslas akadēmijā.

9. Pašvaldības izglītības pārvalde katru gadu līdz 30.martam iesniedz centram:

9.1. ne vairāk kā divus darbus no katras sekcijas;

9.2. darbiem pievieno kopsavilkumu, ne garāku par divām lappusēm latviešu valodā un svešvalodā, kopsavilkumu autoram atpakaļ neizsniedz;

9.3. katru zinātniski pētniecisko darbu izstrādā ne vairāk kā divi autori.

10. Konferencē iesniegto skolēnu zinātniski pētniecisko darbu vērtēšana:

10.1. darbus vērtē Latvijas Universitātes, Latvijas Kultūras akadēmijas un Latvijas Mākslas akadēmijas izveidotās sekciju ekspertu komisijas, kuru priekšsēdētāji ir konferences sekciju sēžu vadītāji;

10.2. eksperti vērtē rakstveida skolēnu zinātniski pētnieciskos darbus un mutvārdu ziņojumus;

10.3. eksperti sagatavo rakstveidā darbu recenzijas.

11. Vienu nedēļu pirms konferences centrs paziņo Izglītības pārvaldēm ekspertu komisijas izvirzītos darbu autorus katrā sekcijā, kuriem jāreferē konferencē.

12. Konferences norise:

12.1. konferences darba valoda ir latviešu valoda;

12.2. pirmajā dienā notiek darbs sekcijās, kurās tiek noklausīti uzaicināto referentu mutvārdu ziņojumi;

12.3. ziņojuma ilgums ir ne vairāk par 10 minūtēm;

12.4. sekcijas darbā var piedalīties visu pieteikto darbu autori;

12.5. otrajā dienā tiek organizēta konferences noslēguma plenārsēde, kurā referē katras sekcijas viens izvirzītais zinātniskā darba autors.

13. Skolēnu zinātniski pētniecisko darbu apbalvošana:

13.1. pamatojoties uz sekciju ekspertu recenzijām un mutvārdu ziņojumiem, nosaka konferences 1. un 2. pakāpes laureātus;

13.2. organizatori laureātus apbalvo ar atzinības rakstiem un piemiņas veltēm;

13.3. katra sekcija izvirza vienu labākā darba autoru līdzdalībai Baltijas valstu skolēnu zinātniskajā konferencē, kandidātus mācību priekšmetu olimpiāžu uzvarētāju un skolēnu zinātniskās konferences laureātu nometnei "Alfa" (turpmāk tekstā – nometne);

13.4. dabaszinātņu sekcijas izvirza kandidātus Eiropas Savienības jauno zinātnieku konkursam, starptautiskām zinātnes izstādēm.

14. Darbus pēc sekciju sēdēm autori saņem atpakaļ.

15. Zinātniski pētniecisko darbu noformēšana

15.1. Zinātniski pētnieciskos darbus raksta latviešu valodā.

15.2. Darba pamatteksts ir:

15.2.1. ne garāks par 30 lappusēm (A4 formāts) humanitāro un sociālo zinātņu sekcijās;

15.2.2. ne garāks par 20 lappusēm (A4 formāts) dabaszinātņu sekcijās.

15.3. Darbam var būt pielikums, ne garāks par trešo daļu no pamatteksta lappušu skaita.

15.4. Darbam ir jābūt datorsalikumā (burtu izmērs – 12, intervāls – 1,5).

15.5. Lapas nedrīkst būt ieliktas atsevišķos plastikāta vāciņos.

V. Mācību priekšmetu olimpiāžu uzvarētāju un skolēnu zinātnisko konkursu laureātu nometne “ALFA” un seminārs “Beta”

16. Valsts mācību priekšmetu olimpiāžu uzvarētāju un skolēnu zinātnisko konkursu laureātu nometni “Alfa” (turpmāk tekstā – nometne) organizē Valsts jaunatnes iniciatīvu centrs katru gadu trīs nedēļas jūlija mēnesī, lai skolēni padziļinātu zināšanas izvēlētajā zinātnes nozarē un iegūtu ievirzi turpmākās profesijas izvēlē

17. Nometnē piedalās 60 skolēni, kuri ir 9. – 11.klašu eksakto un sociālo mācību priekšmetu valsts olimpiāžu uzvarētāji un Latvijas skolēnu zinātnisko konkursu laureāti.

18. Nometnes darbs tiek organizēts lekciju un praktisko nodarbību veidā četrās sekcijās:

18.1. matemātikas un informātikas sekcijā;

18.2. fizikas sekcijā;

18.3. ķīmijas un bioloģijas sekcijā;

18.4. humanitāro un sociālo zinātņu sekcijā.

19. Semināra “Beta” dalībnieki ir nometnes “Alfa” dalībnieki, kuri sekojošā mācību gadā turpina padziļināt nometnē iegūtās zināšanas.

20. Semināri “Beta” tiek organizēti lekciju un praktisko nodarbību veidā divas dienas reizi mēnesī no oktobra līdz martam.

VI. Skolēnu zinātniski pētnieciskās darbības, nometnes “Alfa” un semināra “Beta” finansēšana

25. Skolēnu zinātniski pētniecisko darbību finansē:

25.1. skolas un rajonu līmeņos no pašvaldību budžeta līdzekļiem skolēnu interešu izglītībai, piesaistot arī juridisko un fizisko personu (sponsoru) līdzfinansējumu;

25.2. valsts līmenī no valsts budžeta programmas “Interesu izglītība un jaunatnes lietas”, piesaistot arī juridisko un fizisko personu kā sponsoru līdzfinansējumu.

26. Nometni "Alfa" un semināru "Beta" finansē no valsts budžeta programmas "Interesu izglītība un jaunatnes lietas", piesaistot arī juridisko un fizisko personu (sponsoru) līdzfinansējumu.

27. Skolēnu zinātniski pētnieciskās darbības, nometnes "Alfa" un semināra "Beta" finanšu līdzekļus izmanto nepieciešamo materiālu un ierīču iegādei, kopēšanas un sakaru pakalpojumu, konsultāciju, komandējumu u.c. izdevumu segšanai, kā arī skolēnu zinātniski pētnieciskās konferences, nometnes un semināra organizētāju, ekspertu darba apmaksāšanai..

Izglītības un zinātnes ministrijas
Valsts jaunatnes iniciatīvu centra
Zinātnes, vides izglītības un tehniskās jaunrades nodaļas
vadītāja M.Kalniņa
7204231